

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO RADA I MIROVINSKOGA SUSTAVA
INSPEKTORAT RADA**

**IZVJEŠĆE O RADU INSPEKTORATA RADA
U 2014. GODINI**

Zagreb, veljača 2015. godine

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
2. DJELOKRUG, USTROJSTVO I PREGLED PODATAKA O DRŽAVNIM SLUŽBENICIMA	4
2.1. Djelokrug.....	4
2.2. Ustrojstvo	4
2.3. Pregled podataka o državnim službenicima.....	6
3. MATERIJALNO TEHNIČKI UVJETI RADA.....	7
4. PROVEDBA PROGRAMA RADA	8
4.1. Područje djelovanja - nadzor primjene propisa o radnim odnosima	8
4.2. Područje djelovanja - nadzor primjene propisa o zaštiti na radu	10
4.3. Važniji pokazatelji o radu	11
4.3.1. Područje radnih odnosa.....	12
4.3.2. Područje zaštite na radu	14
4.3.3. Djelovanje inspektora rada i ostalih državnih službenika u Središnjem uredu	16
5. VAŽNE POJAVE U OBAVLJANJU NADZORA	18
5.1. Područje radnih odnosa	18
5.2. Područje zaštite na radu.....	21
6. SURADNJA S DRUGIM TIJELIMA I SUDJELOVANJE U PROJEKTIMA	22
6.1. Suradnja s drugim tijelima	22
6.2. Sudjelovanje u projektima	25
7. SUDJELOVANJE U DRUGIM AKTIVNOSTIMA.....	26
7.1. Nacionalna politika za ravnopravnost spolova od 2011. do 2015. godina	26
7.2. Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava.....	26
8. STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE	26
9. RAD POVJERENSTVA ZA ŽALBE INSPEKTORATA RADA	27
10. PRIJEDLOG MJERA ZA POBOLJŠANJE DJELOVANJA	29
PRILOZI	30

1. UVOD

Inspektorat rada je upravna organizacija u sastavu Ministarstva rada i mirovinskoga sustava ustrojena početkom 2014. pa je Izvešće o radu Inspektorata rada za 2014. godinu prvo godišnje izvješće te upravne organizacije.

Izvešće sadržajno obuhvaća:

- djelokrug, ustrojstvo i pregled podataka o državnim službenicima
- materijalno - tehničke uvjete rada
- važnije pokazatelje o provedbi Programa rada u 2014. godini (važniji brojčani pokazatelji o obavljenim inspekcijskim nadzorima inspektora rada kao i poduzetim savjetodavnim, upravnim, prekršajnim i kaznenim inspekcijskim mjerama zbog nepoštovanja propisa od strane nadziranih pravnih i fizičkih osoba)
- važnije pojave u obavljanju inspekcijskih nadzora
- pregled suradnje s drugim tijelima i sudjelovanje u projektima
- stručno osposobljavanje i sudjelovanje u drugim aktivnostima
- pokazatelje o radu Povjerenstva za žalbe Inspektorata rada
- prijedlog mjera za poboljšanje djelovanja

Uz kontinuirano obavljanje poslova koji se odnose na inspekcijski nadzor primjene propisa o radu i zaštiti na radu, u 2014. godini obavljen je i prilično opsežan dio poslova vezanih za zakonodavne i operativne aktivnosti oko zakonodavnog okvira djelovanja, novog ustrojstva, stvaranja potrebnih uvjeta za rad i razvijanja novih alata za komuniciranje sa svim dionicima u području rada i zaštite na radu, kao i bolje planiranje, učinkovitije djelovanje te izvještavanje o inspekcijskim aktivnostima. U okviru raspoloživih sredstava, nastoji se stvoriti što bolje uvjete rada za sve državne službenike u Inspektoratu rada te pri tomu postupati ekonomično. U cilju što ekonomičnijeg obavljanja poslova još u prvom polugodištu 2014. preispitani su troškovi poslovanja i poduzete mjere za njihovo smanjenje. Primjerice, samo na troškovima koji se odnose na zakup potrebnog poslovnog prostora, prema ugovorima revidiranim tijekom 2014., ušteda bi u 2015. trebala iznositi 2.044.908,78 kn (smanjenje oko 50%).

Ujedno su pojačane aktivnosti na unaprjeđenju znanja, suradnji s drugim tijelima, zajedničkom djelovanju te razmjeni iskustava i dobre prakse s inspektorima rada dugih država, osobito država članica Europske unije.

Ovo godišnje izvješće bit će dostupno na web stranici Ministarstva rada i mirovinskoga sustava.

2. DJELOKRUG, USTROJSTVO I PREGLED PODATAKA O DRŽAVNIM SLUŽBENICIMA

2.1. Djelokrug

Inspektorat rada obavlja inspekcijske i druge stručne poslove u području rada i zaštite na radu, ako posebnim zakonom nije drugačije propisano. Inspekcijski poslovi podrazumijevaju obavljanje inspekcijskog nadzora provedbe zakona i drugih propisa kojima se uređuju: radni odnosi i zaštita na radu, obveza prijave, odjave i promjena tijekom osiguranja radnika na obvezno mirovinsko i obvezno zdravstveno osiguranje, odnosi između poslodavca i fizičke osobe koja s poslodavcem nema sklopljen ugovor o radu, ali u skladu s posebnim propisom kod njega obavlja određene poslove ili se nalazi na stručnom osposobljavanju za rad (primjerice, osoba na sezonskom radu za obavljanje privremenih, odnosno povremenih sezonskih poslova u poljoprivredi, redoviti student i redoviti učenik srednjoškolske ustanove na radu kod poslodavca u skladu s posebnim propisima, osoba koja radi za vrijeme izdržavanja kazne zatvora ili odgojne mjere i druga osoba koja s poslodavcem nema sklopljen ugovor o radu, ali kod njega u skladu s posebnim propisom obavlja određene poslove), obavljanje djelatnosti u vezi sa zapošljavanjem, ostvarivanje prednosti pri zapošljavanju hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, osoba s invaliditetom te mirnodopskih vojnih i civilnih invalida rata i članova njihovih obitelji.

Uz navedene poslove, Inspektorat rada obavlja inspekcijske poslove i u vezi s provedbom drugih propisa kada je to propisano posebnim zakonom; poslove i inspekcijske nadzore provedbe propisa u području gradnje u skladu s posebnim propisom o gradnji, upozorava stručnog nositelja pripreme propisa na nedostatke i probleme u provedbi propisa koje je ovlašten nadzirati te sudjeluje u radu Odbora viših inspektora rada Europske komisije i provodi aktivnosti dogovorene na tom Odboru.

2.2. Ustrojstvo

Danom stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokругu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave („Narodne novine“ broj 148/13), tj. 1. siječnja 2014. godine prestao je s radom bivši Državni inspektorat u kojemu su do tada, uz četiri druge vrste inspektora, djelovali i inspektori rada, a od toga dana obavljanje inspekcijskih poslova u području rada i zaštite na radu preuzelo je Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava koje je preuzelo inspektore rada zatečene u obavljanju tih poslova te razmjerno preuzetim poslovima i državne službenike i namještenike koji su zatečeni na obavljanju pratećih poslova.

Inspektorat rada je upravna organizacija u sastavu Ministarstva rada i mirovinskoga sustava čije je ustrojstvo (naziv ustrojstvenih jedinica i njihov djelokrug), upravljanje tim jedinicama, način planiranja poslova, uvjeti za obavljanje inspekcijskih poslova i okvirni broj državnih službenika te radno vrijeme i održavanje uredovnih dana uređeno Zakonom o Inspektoratu rada („Narodne novine broj“ 19/14, dalje: ZIR) te Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva rada i mirovinskoga sustava („Narodne novine“ broj 25/14).

Rad Inspektorata rada u stručnom smislu koordiniran je iz Središnjeg ureda u kojemu se priprema jedinstvena metodologija za stručno i pravodobno obavljanje inspekcijskih poslova iz djelokruga Inspektorata rada; izrađuju prijedlozi programa rada i koordinira obavljanje inspekcijskih poslova; pripremaju nacrti drugostupanjskih rješenja za Povjerenstvo za žalbe Inspektorata rada i prijedlozi odgovora na tužbe protiv rješenja toga Povjerenstva; pripremaju stručna mišljenja i upute za rad svih inspektora rada o nadzoru provedbe propisa o radu i zaštiti na radu; pruža stručna pomoć inspektorima, voditeljima službi, voditeljima ispostava i pročelnicima područnih ureda pri rješavanju pojedinačnih složenijih predmeta, kao i svaka druga stručnu pomoć u cilju podizanja stručnosti i profesionalnosti te postizanja boljih rezultata rada inspektora; izrađuju nacrti zakona i drugih propisa, odnosno sudjeluje u izradi propisa i daju mišljenja o nacrtima prijedloga zakona i drugih propisa; izrađuju pojedinačna, periodična i godišnja izvješća te potrebna izvješća drugim tijelima državne uprave, pravosudnim tijelima, pučkom pravobranitelju, pravobraniteljici za djecu, pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, nevladinim udrugama i sl.; prate izmjene i dopune zakona i drugih propisa te daju prijedlozi za njihovu izmjenu ili dopunu; obavljaju poslovi komunikacije sa drugim tijelima državne uprave, poslovi informiranja, poslovi unutrašnjeg nadzora, poslovi koji se odnose na sudjelovanje u radu Odbora viših inspektora rada Europske komisije te poslovi organiziranja provođenja aktivnosti dogovorenih na tom Odboru i sl.

Zakonom o Inspektoratu rada te Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, u Inspektoratu rada su, uz Središnji ured u Zagrebu, ustrojjeni i područni uredi u Osijeku, Rijeci, Splitu, Varaždinu i Zagrebu, s ispostavama tih područnih ureda u većim gradovima, kojih je sveukupno 15, tako da Inspektorat rada djeluje na ukupno 21 lokaciji.

Prikaz ustrojstva Inspektorata rada

2.3. Pregled podataka o državnim službenicima

Nakon godine dana djelovanja, tj. na dan 1. siječnja 2015. u Inspektoratu rada je zaposleno ukupno 235 državnih službenika od čega je 224 državnih službenika raspoređeno na radna mjesta s ovlastima obavljanja inspekcijskih poslova, a 11 državnih službenika na radna mjesta koja se odnose na informatiku, praćenje i unaprjeđenje rada, koji se prema Uredbi o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva rada i mirovinskoga sustava obavljaju u okviru Inspektorata rada (informatičari i stručni administrativni suradnici). No, od navedenih 224 državnih službenika koji su imali rješenja o rasporedu na radna mjesta s inspekcijskim ovlastima, slijedom provedenih sigurnosnih provjera i postupaka odgovornosti u 2014. godini, dva su državna službenika značajan dio 2014. bila udaljena iz državne službe (jednom je tijekom siječnja 2015. prestala državna služba, a jedan je u skladu s propisima stavljen na raspolaganje pa bi mu uskoro trebala prestati državna služba).

U Inspektoratu rada tijekom 2014. nije bilo zapošljavanja novih državnih službenika, pa 2015. godinu Inspektorat rada započinje s 222 državna službenika koji imaju ovlasti obavljanja inspekcijskih poslova, dok je prema Uredbi o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva rada i mirovinskoga sustava i Pravilniku o unutarnjem redu Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, u Inspektoratu rada predviđeno ukupno 277 državnih službenika, od čega 266 državnih službenika s ovlastima obavljanja inspekcijskih poslova, tj. za obavljanje inspekcijskih poslova nedostaju još 44 državna službenika, od kojih se tijekom 2015. planira prijam 40 državnih službenika. Krajem 2013. godine u bivšem Državnom inspektoratu bilo je zaposleno 252 državna službenika (inspektora rada), tj. u protekloj godini, broj državnih službenika s ovlastima obavljanja inspekcijskih poslova manji je za 30.

Slijedi prikaz podataka o državnim službenicima prema stupnju obrazovanja i popunjenosti radnih mjesta te prema dobi i spolu (Tablica 1. i 2.).

Tablica 1. - Pregled broja državnih službenika na dan 1. siječnja 2015. prema stupnju obrazovanja i popunjenosti

Predviđeni stupanj obrazovanja	Broj izvršitelja utvrđen Pravilnikom o unutarnjem redu	Popunjeno (broj)	Popunjenost (%)
VSS	271	229	84,50
VŠS	3	3	100,00
SSS	3	3	100,00
	277	235	84,83

Tablica 2. - Pregled državnih službenika na dan 1. siječnja 2015. prema stupnju obrazovanja te dobi i spolu

Stupanj obrazovanja	do 35		od 35 do 45		od 45 do 50		iznad 50	
	muškarci	žene	muškarci	žene	muškarci	žene	muškarci	žene
VSS	16	22	22	41	14	11	58	45
VŠS							3	
SSS	1		1					1
	17	22	23	41	14	11	61	46

3. MATERIJALNO TEHNIČKI UVJETI RADA

Za učinkovito djelovanje inspektora rada iznimno su važni i materijalno tehnički uvjeti rada. U 2014. godini su u tom smislu započela određena poboljšanja tj. izvršeno je početno povezivanje s evidencijama osiguranika u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, započele aktivnosti na povezivanju s odgovarajućim registrima i bazama podataka drugih tijela, nabavljen dio važnih sredstava rada, opreme i sl.

Budući je potrebno daljnje poboljšanje uvjeta rada, a za te namjene se uglavnom nastoje koristiti raspoloživa sredstva iz međunarodnih fondova i drugih međunarodnih izvora, tijekom 2014. godine su pojačane aktivnosti na tri značajna projekta u koje je uključen i Inspektorat rada, a to su:

- EU projekt IPA 2012 „Jačanje politike i kapaciteta za smanjivanje neprijavljenog rada“
- Projekt modernizacije sustava socijalne zaštite u Republici Hrvatskoj (odvija se u suradnji sa Svjetskom bankom koja je odobrila zajam za te namjene), u okviru kojeg Inspektorat rada sudjeluje u Komponenti koja se odnosi na sprječavanje pogrešaka, zlouporaba i prijevara) i
- Projekt „Upućivanje radnika: poboljšanje administrativne suradnje i pristupa informacijama“

Realiziranje navedenih projekata se u značajnom dijelu nastavlja tijekom 2015. godine, a cilj im je stvaranje učinkovitijeg sustava politika, mjera i jačanja kontrolnih mehanizama u navedenim područjima. Tim se projektima predviđa i značajno poboljšanje materijalno tehničkih uvjeta rada inspektora, budući su u okviru njih planirana i sredstva za zamjenu značajnog dijela informatičke i druge opreme, osiguranje mobilnog internet pristupa te uspostava tehničkih kapaciteta u informacijskim sustavima, što bi trebalo omogućiti brzu razmjenu relevantnih podataka između različitih tijela. Navedeni projekti predviđaju i sredstva za dodatna umrežavanja i brži pristup relevantnim registrima, službenim evidencijama i bazama podataka (osobito sustavu OIB-a, obrasca JOPPD-a, registru poslovnih subjekata, evidencijama

osiguranika obveznih osiguranja, primatelja različitih oblika socijalnih naknada, pomoći i sl.) te brže ciljano djelovanje na nepravilnosti utvrđene uspoređivanjem raspoloživih podataka.

4. PROVEDBA PROGRAMA RADA

4.1. Područje djelovanja - nadzor primjene propisa o radnim odnosima

Inspektori rada u području radnih odnosa nadziru provedbu zakona i drugih propisa kojima su uređeni radni odnosi između radnika i poslodavaca te obavljaju inspekcijske poslove i u drugim upravnim područjima, kada je to propisano posebnim zakonom. Međutim, u skladu s člankom 288. stavak 1. Zakona o radu („Narodne novine“ broj 149/09, 61/11, 82/12 i 73/13, dalje: ZOR), koji je bio na snazi do 7. kolovoza 2014. godine, kao i člankom 223. stavak 1. Zakona o radu („Narodne novine“ broj 93/14, dalje: ZR), koji je stupio na snagu 7. kolovoza 2014. godine, inspektori rada ne nadziru provedbu propisa kojima se uređuju radni odnosi između radnika i poslodavaca, kada je drugim zakonom¹ propisano da te poslove obavlja neko drugo tijelo odnosno druge inspekcijske službe.

Inspektori rada u području radnih odnosa su tijekom 2014. godine, nadzirući provedbu propisa iz svoje nadležnosti, posebno pojačane aktivnosti usmjerili na nadzor otkrivanja nezakonitog (neprijavljenog) rada. Nadzor neprijavljenog rada u području radnih odnosa usmjeren je osobito na provedbu propisa o radnim odnosima kojima se uređuje obveza poslodavaca da radnike u propisanom roku prijave nadležnim tijelima obveznog osiguranja te obveza sklapanja ugovora o radu odnosno izdavanja potvrde o sklopljenom ugovor o radu prije početka rada, kao i na utvrđivanje zakonitosti rada stranaca u Republici Hrvatskoj.

Uz navedeno, pojačane aktivnosti bile su usmjerene nadzoru nad isplatom plaća, osobito u drugom polugodištu 2014., nakon što je Ministarstvo financija objavilo liste poslodavaca - poreznih obveznika koji prema podacima Porezne uprave radnicima nisu isplaćivali plaće u određenim vremenskim razdobljima. Ovi nadzori inspektora rada podrazumijevaju utvrđivanje činjenica vezanih za isplatu ugovorene ili zakonom propisane minimalne plaće te dostavljanje radnicima obračuna plaće, naknade plaće i otpremnine propisanog sadržaja odnosno obračuna dugovane, a neisplaćene plaće, naknade plaće i otpremnine propisanog sadržaja i u propisanom roku.

¹ Primjerice, inspekcijski nadzor nad provedbom Zakona o državnim službenicima („Narodne novine“ broj 92/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13 i 1/15), kao i Zakona o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“ broj 86/08 i 61/11) te drugih zakona i propisa koji se primjenjuju na državne službenike i njihova prava iz državne službe i na namještenike i njihova prava iz radnih odnosa, odnosno službenike i namještenike u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi te njihova prava iz službe, provodi upravna inspekcija središnjeg tijela državne uprave nadležna za službeničke odnose. Slično je i sa propisima, kojima se uređuju radni odnosi u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama, te učeničkim domovima i drugim pravnim osobama, koje obavljaju odgojno-obrazovnu djelatnost ili dio te djelatnosti na osnovi odobrenja, dopusnice, suglasnosti ili drugog odgovarajućeg akta ministarstva nadležnog za poslove odgoja i obrazovanja (osim visokih učilišta), nadzor kojih obavlja prosvjetna inspekcija, u skladu s odredbama Zakona o prosvjetnoj inspekciji („Narodne novine“ broj 61/11 i 16/12).

Odredbama Zakona o zračnom prometu („Narodne novine“ broj 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14) utvrđeno je da inspekcijski nadzor nad provedbom toga Zakona, propisa donesenih na temelju međunarodnih ugovora koji obvezuju Republiku Hrvatsku, kao i nadzor sigurnosti, obavljaju zrakoplovni inspektori Agencije za civilno zrakoplovstvo, te da pojedine poslove vezane za nadzor, za koje je potrebna posebna stručnost, mogu obavljati i druge stručne osobe koje im u okviru svojih ovlasti povjeri Agencija za civilno zrakoplovstvo.

U izvješćem obuhvaćenom razdoblju značajan dio aktivnosti inspektora rada odnosio se i na inspeksijske nadzore radnog vremena i odmora radnika (koji uključuje raspored radnog vremena, prekovremeni rad, preraspodjelu radnog vremena, noćni rad, rad u smjenama, skraćeno radno vrijeme, nadzore nad korištenjem prava na stanku, dnevni, tjedni i godišnji odmor, obvezu vođenja evidencije o radnicima i radnom vremenu); nadzor nad radom agencija za privremeno zapošljavanje, uključujući i korisnike; nadzore propisa o poticanju zapošljavanja te nadzore nad zapošljavanjem i radom maloljetnika.

Prema zaprimljenim zahtjevima obavljao se i nadzor nad ostvarivanjem prava prednosti pri zapošljavanju: nezaposlenih hrvatskih branitelja i drugih osoba iz članka 35. stavka 1. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10 - Odluka USRH, 55/11 i 140/12, 19/13 - pročišćeni tekst, 33/13 – ispravak, 148/13 i 92/14, dalje: ZPHB), osoba iz članka 48.f Zakona o zaštiti civilnih i vojnih invalida rata („Narodne novine“ broj 33/92, 77/92, 27/93, 58/93, 2/94, 76/94, 108/95, 108/96, 82/01, 103/03 i 148/13), te osoba s invaliditetom, u skladu s odredbama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom („Narodne novine“ broj 157/13 i 152/14); kao i nadzor nad posrednicima pri zapošljavanju, u smislu provedbe odredbi Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Narodne novine“ broj 80/08, 121/10, 25/12, 118/12, 12/13 - pročišćeni tekst i 153/13) i Pravilnika o obavljanju djelatnosti u svezi sa zapošljavanjem („Narodne novine“ broj 8/14).

Svrha obavljanja navedenih inspeksijskih nadzora, kao i nadzora nad provedbom drugih propisa iz nadležnosti inspektora rada je da se otkrivanjem nezakonitosti i poduzimanjem propisanih mjera protiv poslodavaca kod kojih se nezakonitosti utvrde (s učinkom specijalne i generalne prevencije) utječe na dosljedniju provedbu tih propisa.

Tijekom 2014. godine doneseno je nekoliko novih zakonskih propisa čiju provedbu nadziru inspektori rada ili propisa kojima su izmijenjeni i dopunjeni važeći zakonski propisi u području radnih odnosa, a to su: ZR („Narodne novine“ broj 93/14), Zakon o potporama za očuvanje radnih mjesta („Narodne novine“ broj 93/14), Zakon o europskim radničkim vijećima („Narodne novine“ broj 93/14), Zakon o reprezentativnosti udruga poslodavaca i sindikata („Narodne novine“ broj 93/14), Zakon o sudjelovanju radnika u odlučivanju u europskom društvu (SE) i u europskoj zadruzi (SCE) („Narodne novine“ broj 93/14), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom („Narodne novine“ broj 152/14), Uredba o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“ broj 151/14), koja je stupila na snagu 1. siječnja 2015. godine, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 92/14), Pravilnik o načinu objave pravilnika o radu („Narodne novine“ broj 146/14), Pravilnik o načinu dostave obavijesti za upis u evidenciju reprezentativnih sindikata („Narodne novine“ broj 146/14), Pravilnik o načinu objave kolektivnih ugovora („Narodne novine“ broj 146/14), Pravilnik o obavljanju djelatnosti u svezi sa zapošljavanjem („Narodne novine“ broj 8/14), Pravilnik o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom („Narodne novine“ broj 44/14), Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom („Narodne novine“ broj 44/14 i 97/14), Naputak o načinu pečaćenja kada se rješenje inspektora rada izvršava pečaćenjem („Narodne novine“ broj 59/14) i dr.

4.2. Područje djelovanja - nadzor primjene propisa o zaštiti na radu

Inspektori rada u području zaštite na radu nadzirali su primjenu zakona i drugih propisa kojima se uređuju odnosi između poslodavaca i radnika u području zaštite na radu. Uz obveze propisane poslodavcima u odnosu prema radnicima, inspektori rada u području zaštite na radu nadzirali su i propisane obveze u odnosu prema osobama koje nisu u radnom odnosu s poslodavcem, odnosno volonterima, osobama koje se nalaze na stručnom osposobljavanju za rad, učenicima i studentima na praktičnoj obuci, osobama koje za vrijeme izdržavanja kazne zatvora ili odgojne mjere obavljaju naređene poslove, osobama koje obavljaju djelatnost osobnim radom (samozaposlenim osobama), kao i poslovnim suradnicima, službenicima u tijelima državne uprave, korisnicima usluga i drugim osobama koje dolaze u prostorije i prostore poslodavaca. Posebno su nadzirali primjenu propisa koji se odnose na obveze poslodavca propisane za rad maloljetnika, žena, trudnica, radnica koje su rodile, radnica koje doje dijete, invalida i drugih osoba za koje su propisane posebne mjere zaštite. Dalje, nadzirali su zakonitost rada trgovačkih društava koja su ovlaštena za obavljanje poslova zaštite na radu, kao i investitore u izvršavanju propisanih obveza u provođenju mjera zaštite na radu u tijeku projektiranja građevina i u tijeku izgradnje.

Tijekom 2014. godine inspektori rada su do 18. lipnja nadzirali provedbu Zakona o zaštiti na radu („Narodne novine“ broj 59/96, 94/96, 114/03, 100/04, 86/08, 116/08, 75/09 i 143/12, dalje: ZZR1996), a nakon stupanja na snagu, odnosno od 19. lipnja, provedbu Zakona o zaštiti na radu („Narodne novine“ broj 71/14, 118/14 i 154/14, dalje: ZZR). Ova promjena je utjecala na stvarnu nadležnost inspektora rada, na način da je nadležnost proširena na osobe na radu, a u dijelu inspeksijskog nadzora povodom ozljeda proširena je na sve osobe koje su teže ozlijeđene u prostoru poslodavca, a iz obveze primjene ZZR-a, pa tako i iz nadležnosti inspektora rada, izuzete su samozaposlene osobe.

Iz nadležnosti inspektora rada izuzeta je kućna posluga, te su izuzeti poslovi Oružanih snaga Republike Hrvatske, policijski poslovi, poslovi zaštite i spašavanja, poslovi zaštite osoba i imovine te poslovi vatrogasaca i pirotehničara na koje se zbog njihovih posebnosti i neizbježne proturječnosti s odredbama ZZR-a, taj Zakon ne može u cijelosti primijeniti.

Odredbama posebnih zakona utvrđena je nadležnost drugih tijela državne uprave za nadzor provedbe propisa kojima se štiti sigurnost i zdravlje osoba na radu i drugih osoba na plovnim objektima, u javnom kopnenom, zračnom, riječnom i pomorskom prijevozu, osobama koje u djelatnosti rudarstva obavljaju poslove istraživanja i eksploatiranja mineralnih sirovina, te na obavljanju specifičnih poslova oružanih snaga, policije, zaštite i spašavanja, vatrogastva, razminiranja i privatne zaštite ljudi i imovine.

Od 2. listopada 2014. godine na snazi su Pravilnik o obavljanju poslova zaštite na radu („Narodne novine“ broj 112/14), Pravilnik o osposobljavanju iz zaštite na radu i polaganju stručnog ispita („Narodne novine“ broj 112/14), Pravilnik o ovlaštenjima za poslove zaštite na radu („Narodne novine“ broj 112/14) i Pravilnik o izradi procjene rizika („Narodne novine“ broj 112/14).

Težište aktivnosti inspektora rada u području zaštite na radu, u skladu s odredbama propisa, bilo je usmjereno na nadzor nad provedbom propisa o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu, a posebno povodom:

- obavijesti o ozljedi osobe na prostoru poslodavca

- obavijesti o utvrđenoj profesionalnoj bolesti i obavijesti o sumnji u profesionalnu bolest
- propisane i dogovorene suradnje s drugim ustrojstvenim jedinicama i tijelima (Upravom za rad i zaštitu na radu Ministarstva rada i mirovinskoga sustava u postupku rješavanja po zahtjevu poslodavaca o ustroju zaštite na radu; Agencijom za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, u realizaciji programa pred pristupne pomoći IPARD; Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje u postupku utvrđivanja profesionalne bolesti; Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje u postupku utvrđivanja smanjene radne sposobnosti radnika i u postupku za povrat proračunskih sredstava osiguranja; Hrvatskom obrtničkom komorom kod poslodavaca koji su licencirani za obavljanje praktičnog dijela nastave; Inspekcijom zaštite okoliša u zajedničkim nadzorima nad rizičnim postrojenjima i dr.)
- prijave gradilišta i šumarskih radilišta
- prijave nezakonitosti (od strane radnika, radničkih vijeća, povjerenika radnika za zaštitu na radu, sindikata, poslodavaca i dr.)
- zahtjeva investitora za izdavanje potvrde o usklađenosti glavnog projekta za građevinu namijenjenu za rad s propisima zaštite na radu
- zahtjeva tijela nadležnog za poslove gradnje za utvrđivanje usklađenosti novoizgrađene građevine namijenjene za rad s propisima zaštite na radu.

Temeljita izmjena propisa tijekom 2014. godine, donošenje Zakona o zaštiti na radu i dijela podzakonskih propisa, te donošenje Zakona o Inspektoratu rada, bitno su utjecali na rad inspektora rada u području zaštite na radu. Inspekcijski nadzori prema novodonesenim propisima su stručno zahtjevniji, složeniji i potrebno je prosječno više vremena za okončanje nadzora nego što je to bilo potrebno za okončanje nadzora prema prije važećim propisima. Razlozi za to su, između ostalih, u propisanim inspekcijskim mjerama koje je inspektor rada dužan poduzimati u slučajevima kada utvrdi nezakonitosti u postupanju poslodavca. Za većinu nezakonitosti propisane su upravne mjere, usmena rješenja upisana u zapisnik o inspekcijskom nadzoru, za koje je inspektor, nakon donošenja, obavezan obaviti kontrole izvršenja, a po potrebi donijeti i druge mjere. Dalje, prema novodonesenim propisima inspektori rada imaju obvezu naplate prekršajne kazne na mjestu izvršenja prekršaja, zatim izdavanje prekršajnog naloga pa, ako se na taj način ne naplati prekršajna kazna, pokreće se prisilna naplata, za razliku od postupanja u skladu sa prije važećim propisima prema kojima su inspektori odmah po utvrđivanju sumnje u počinjenje prekršaja, podnosili optužne prijedloge prekršajnim sudovima.

4.3. Važniji pokazatelji o radu

Inspektori rada su tijekom 2014. obavili ukupno 20.091 inspekcijski nadzor, od kojih je 11.861 nadzor obavljen u području radnih odnosa, a 8.230 nadzora u području zaštite na radu.

U 2014. godini je djelovalo 30 inspektora rada manje nego 2013. godine, a nakon promjene propisa (posebno ZR-a i ZZR-a) obavljanje inspekcijskog nadzora postalo je zahtjevnije i za njegovo okončanje potrebno je prosječno više vremena nego prema prije važećim propisima.

Pregled važnijih pokazatelja o radu inspektora rada (broj inspekcijskih nadzora, broj donesenih savjetodavnih, upravnih, prekršajnih te kaznenih mjera) iskazan je u tablicama koje su u prilogu izvješću.

4.3.1. Područje radnih odnosa

Na temelju činjeničnog stanja utvrđenog inspekcijskim nadzorima u području radnih odnosa, zbog osnovane sumnje u počinjenje ukupno 6.853 prekršaja, protiv poslodavaca fizičkih i pravnih osoba nadležnim prekršajnim sudovima je podneseno 2.957 optužnih prijedloga, izdano je 258 obaveznih prekršajnih naloga i 118 prekršajnih naloga te je izrečeno 55 kazni na mjestu izvršenja prekršaja. U usporedbi s 2013. godinom manji je broj optužnih prijedloga te veći broj donesenih prekršajnih naloga, što je posljedica dijelom promjena u propisima, jer je puno manje odredbi novih propisa o radnim odnosima prekršajno sankcionirano (*osobito odredbi ZR-a*), a dijelom promjene metoda rada i češćeg korištenja mogućnosti donošenja prekršajnih naloga koje inspektori mogu donositi na temelju ZIR-a i prekršajnih propisa (*ZOR koji se primjenjivao do stupanja na snagu ZR-a, sadržavao je prilično veliki broj prekršajno sankcioniranih odredbi, tj. ukupno su bile sankcionirane kao prekršaji 140 odredbi toga Zakona, a ZR sadrži ukupno 87 prekršajno sankcioniranih odredbi, tj. 53 prekršaja manje od ZOR-a*).

Većina otkrivenih i procesuiranih prekršaja se odnosila na:

- zapošljavanje radnika bez sklapanja pisanog ugovora o radu prije početka rada, odnosno bez izdavanja pisane potvrde o sklopljenom ugovoru
- sklapanje ugovora o radu koji ne sadržavaju propisane podatke
- sklapanje ugovora o radu na određeno vrijeme protivno propisima
- nesklapanje ugovora o sezonskom radu u poljoprivredi
- neprijavlivanje radnika na obvezno mirovinsko i/ili obvezno zdravstveno osiguranje
- zakašnjele prijave na obvezno mirovinsko i/ili obvezno zdravstveno osiguranje
- nezakonito zapošljavanje i rad stranaca
- neisplatu minimalne plaće
- nedostavljanje radnicima u propisanim rokovima obračuna isplaćene plaće, naknade plaće ili otpremnine propisanog sadržaja, odnosno obračuna tih dugovanja kada ista do dana dospijea nisu isplaćena ili nisu isplaćena u cijelosti
- nevođenje propisane evidencije o radnicima
- nezakoniti prekovremeni rad
- uskratu prava na dnevni, tjedni i godišnji odmor

Tako je, primjerice, tijekom 2014. utvrđeno postojanje osnovane sumnje u 191 prekršaj zbog nedostavljanja radnicima obračuna isplaćene plaće, naknade plaće ili otpremnine (počinjen u odnosu prema 842 radnika); 783 prekršaja zbog nedostavljanja radnicima obračuna dugovane, a neisplaćene plaće, naknade plaće ili otpremnine (počinjenih u odnosu prema 7.145 radnika) te 1.130 prekršaja neisplate niti minimalne plaće radnicima (počinjenih u odnosu prema 23.165 radnika).

Inspektori rada su u području radnih odnosa, postupajući u okviru svoga djelokruga, donijeli ukupno 815 rješenja, od kojih se većina odnosila na:

- nalog poslodavcima da radnicima dostave obračun iz kojeg je vidljivo kako je utvrđen iznos isplaćene plaće, naknade plaće ili otpremnine, ili obračun s propisanim sadržajem, odnosno obračune dugovane, a neisplaćene plaće, naknade plaće ili otpremnine, ili takav obračun s propisanim sadržajem
- privremenu zabranu obavljanja djelatnosti poslodavcima
- odlučivanje o zahtjevima osoba iz članka 35. stavak 1. ZPHB-a o ostvarivanju prava prednosti pri zapošljavanju
- odlučivanje o zahtjevima zakonskih zastupnika osoba mlađih od petnaest godina ili osoba s petnaest i starijih od petnaest, a mlađih od osamnaest godina koje pohađaju obvezno osnovno obrazovanje, za izdavanje odobrenja za sudjelovanje istih uz naplatu u aktivnostima iz članka 7. Pravilnika o poslovima na kojima maloljetnik može raditi i o aktivnostima u kojima smije sudjelovati („Narodne novine“ broj 62/10).

Tijekom godine je utvrđeno da je kod poslodavaca radilo 774 radnika koje poslodavci nisu prijavili na obvezno mirovinsko osiguranje s prvim danom početka rada ili na odgovarajuće radno vrijeme i 93 stranca koji su radili protivno odredbama Zakona o strancima („Narodne novine“ broj 130/11 i 74/13, dalje: ZS) kojima je utvrđena obveza ishođenja dozvole za boravak i rad ili potvrde o prijavi rada. U slučajevima kada je utvrđeno da su **u tijeku nadzora** kod poslodavaca radili neprijavljeni radnici (302) odnosno stranci (17), inspektori su u skladu s odredbama članka 171. ZMO-a odnosno članka 208. ZS-a usmenim rješenjem u zapisniku poslodavcima (182) privremeno zabranili obavljanje djelatnosti. Zbog činjenice da su se poslodavci (55 poslodavaca) u skladu s odredbama članka 171. stavak 3. ZMO-a, odnosno članka 208. stavak 3. ZS-a odlučili na tzv. „otkup“ od izvršenja mjere privremene zabrane obavljanja djelatnosti donesene na temelju navedenih odredbi, na propisani račun Državnog proračuna tijekom 2014. godine uplaćeno je ukupno 2.220.000,00 kuna.

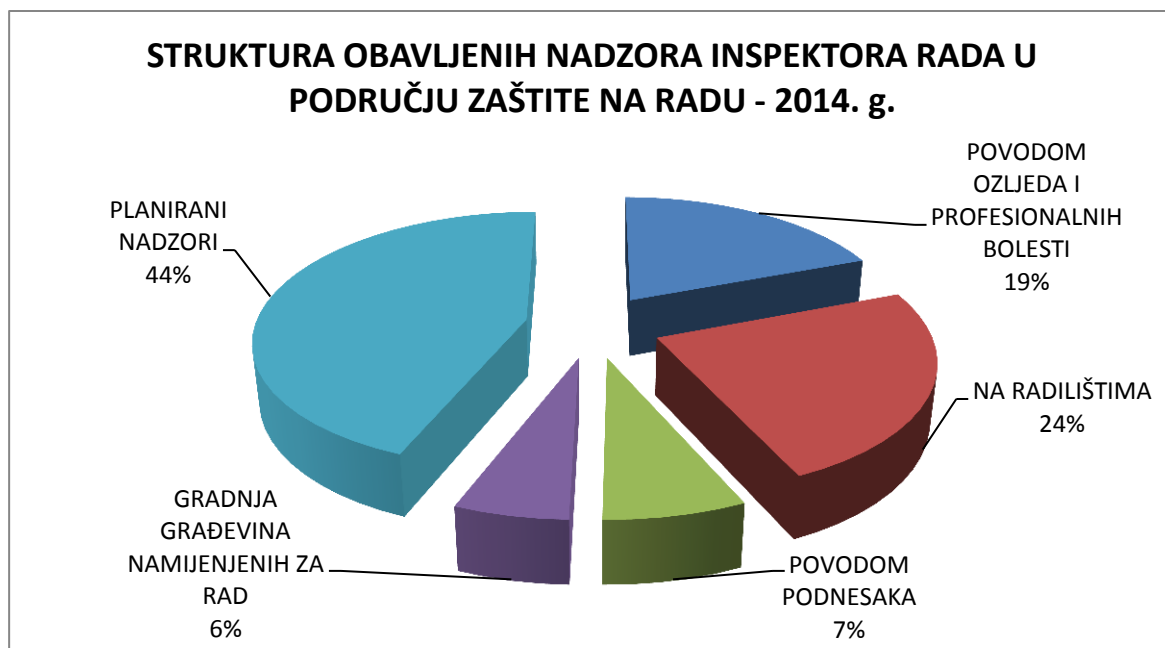
U 2014. godini protiv poslodavaca i odgovornih osoba poslodavaca podnesene su kaznene prijave zbog osnovane sumnje u počinjenje 110 kaznenih djela (2013. godine: 19), od kojih se 99 odnosilo na kazneno djelo iz članka 132. Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj 125/11 i 144/12, dalje: KZ), tj. zbog neisplate dijela ili cijele plaće, 10 na kazneno djelo iz članka 134. KZ-a, tj. zbog povrede prava iz socijalnog osiguranja, a 1 na kazneno djelo iz članka 131. stavak 3. KZ-a, tj. zbog povrede prava na rad.

U ovom izvještajnom razdoblju inspektori rada za radne odnose su, u skladu s odredbama članka 35. ZIR-a, u 2.099 slučajeva izvijestili druga nadležna tijela, o nezakornostima koje su uočili tijekom inspekcijskog nadzora iz svoje nadležnosti, a u pogledu kojih inspektori rada nisu ovlašteni postupati, već je nadležno postupati drugo tijelo. Obavijesti o uočenim nezakornostima upućene su, primjerice, Ministarstvu financija o sumnjama u nezakorniti obračun i isplatu plaća, uključivo i uplatu poreza, prireza i doprinosa „iz“ i „na“ plaće; isplatu dijela plaće uz plaćanje poreza, prireza i doprinosa, a dijelom bez plaćanja istih; neplaćanje uvećanih doprinosa s osnova prekovremenog rada, noćnog rada, za rad u dane blagdana i neradne dane; zatim Carinskoj upravi Ministarstva financija zbog sumnje u obavljanje neregistrirane djelatnosti i dr., centrima za socijalnu skrb, Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, Pravobraniteljici za djecu, Prosvjetnoj inspekciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvu unutarnjih poslova, Upravnoj inspekciji Ministarstva uprave i dr.

4.3.2. Područje zaštite na radu

U području zaštite na radu, inspektori rada su tijekom 2014. godine obavili 8.230 inspekcijskih nadzora, prema planiranim prioritetima, kako slijedi:

- 1.544 nadzora povodom ozljeda
- 41 nadzor povodom profesionalnih bolesti
- 1.977 nadzora na gradilištima, šumarskim radilištima i radilištima u brodogradnji
- 581 nadzor povodom podnesaka i odbijanja rada radnika
- 2.210 nadzora u ostalim rizičnim djelatnostima
- 1.411 nadzora u manje rizičnim djelatnostima
- 378 potvrda glavnog projekta
- 88 tehničkih pregleda građevine

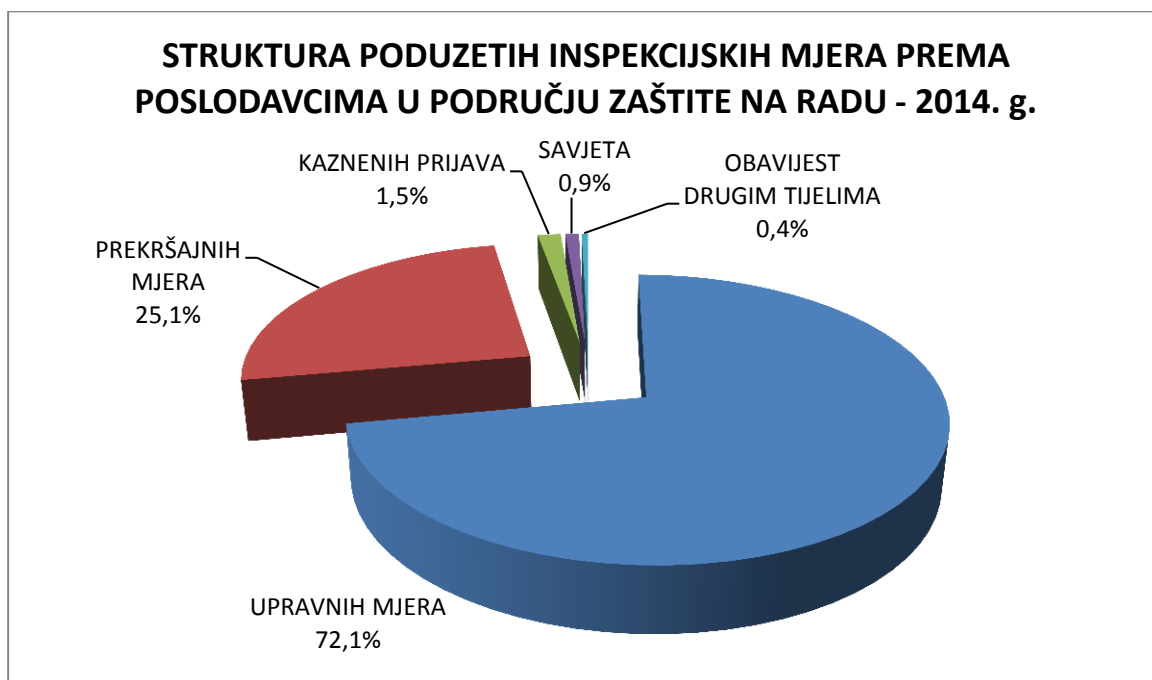
U svim navedenim nadzorima obavljeno je 1.992 nadzora kojima se obavljala kontrola izvršenja rješenja inspektora.

Inspektori su obavljali i druge poslove, kao što su dvadesetčetirisatna (24) dežurstva radi mogućih dojava ozljeda na radu, sudjelovanje na raspravama povodom podnesenih prijava kod nadležnih sudova, sudjelovanje na sjednicama odbora za zaštitu na radu, sastancima, stručnim usavršavanjima i sličnim poslovima koji se ne evidentiraju kao inspekcijski nadzori.

U skladu s odredbama ZIR-a, ZZR1996 i ZZR-a, a na temelju utvrđenih činjenica u obavljenim nadzorima, poduzete su sljedeće inspekcijske mjere:

- doneseno je 561 rješenja o otklanjanju 763 različitih nezakonitosti

- doneseno je 475 rješenja o 638 zabrana korištenja sredstava rada, zabrana opasnih postupaka i naređenja o udaljavanju radnika s poslova za koje ne ispunjavaju propisane uvjete
- doneseno je 1.309 usmenih rješenja (donose se od stupanja na snagu ZZR-a) o 1.794 zabrana i otklanjanja nedostataka
- naplaćeno je 100 novčanih kazni na mjestu izvršenja prekršaja
- podnesena su 652 optužna prijedloga zbog osnovane sumnje u počinjenje 1.018 prekršaja
- podneseno je 50 kaznenih prijava protiv 67 osoba
- dano je 40 savjeta poslodavcima i osobama kod poslodavca odgovornim za provedbu propisa o zaštiti na radu (evidentiraju se od stupanja na snagu ZZR-a)
- izdano je 343 potvrda glavnog projekta za izgradnju građevina namijenjenih za rad (evidentiraju se od stupanja na snagu ZIR-a)
- podneseno je 19 obavijesti različitim nadležnim tijelima o utvrđenim nezakonitostima za koje inspektori rada za zaštitu na radu nisu ovlašteni postupati
- i druge mjere

Inspektori su najčešće utvrđivali sljedeće nezakonitosti:

- procjena rizika nije odgovarajuća stanju na mjestu rada
- nije utvrđena radna sposobnost radnika za rad na poslovima s posebnim uvjetima rada
- osposobljavanje radnika za rad na siguran način nije odgovarajuće poslovima na mjestu rada
- neispravnost sredstava rada

- rad bez osobne zaštitne opreme i neispravnost osobne zaštitne opreme
- neredovito ispitivanje strojeva i uređaja s povećanim opasnostima, te radnog okoliša
- nerazrađena tehnologija rada i neodgovarajuća organizacija rada, opasno izvođenje radnih postupaka
- nisu postavljeni znakovi sigurnosti i uputa za siguran rad
- nije osigurano pružanje prve pomoći na radu i dr.

4.3.3. Djelovanje inspektora rada i ostalih državnih službenika u Središnjem uredu

Postupajući u okviru svoje nadležnosti inspektori rada i viši inspektori rada u Središnjem uredu pripremali su nacрте drugostupanjskih rješenja za Povjerenstvo za žalbe Inspektorata rada i prijedloge odgovora na tužbe protiv rješenja Povjerenstva za žalbe Inspektorata rada. U 2014. godini pripremljeno je ukupno 108 nacрта drugostupanjskih rješenja (98 u području radnih odnosa i 10 u području zaštite na radu), te ukupno 22 nacрта odgovora na tužbe protiv rješenja Povjerenstva za žalbe Inspektorata rada (21 iz upravnog područja radnih odnosa i 1 iz upravnog područja zaštite na radu).

Uz navedene poslove, inspektori rada Središnjeg ureda obavljali su i sljedeće poslove:

- pripremili i održali stručne sastanke sa inspektorima rada na kojima su razmatrana pitanja nadzora provedbe propisa
- pružali stručnu pomoć inspektorima, voditeljima službi, voditeljima ispostava i pročelnicima područnih ureda pri rješavanju pojedinačnih složenijih predmeta, kao i svaku drugu stručnu pomoć u cilju podizanja stručnosti i profesionalnosti te postizanja boljih rezultata rada svih inspektora prvog stupnja, te o uočenim nedostacima u postupku obavještavali područne urede (u okviru toga obavljani su pregledi svih spisa o inspekcijskim nadzorima povodom smrtnih ozljeda na radu te su inspektori Središnjeg ureda upozoravali inspektore u područnim uredima i ispostavama na pojedine propuste u vođenju inspekcijskog nadzora i djelovali na ujednačavanje rada inspektora na cijelom području Republike Hrvatske)
- pripremali različita pojedinačna izvješća, redovita tromjesečna izvješća i godišnje izvješće o radu kao i izvješća potrebna drugim tijelima državne uprave, pravosudnim tijelima, pučkom pravobranitelju, pravobraniteljici za djecu, pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, nevladinim udrugama i slično
- sudjelovali pri izradi nacрта više zakona i drugih propisa, odnosno davali mišljenja o nacrtima prijedloga zakona i drugih propisa
- koordinirali rad i organizirali inspekcijske nadzore u provedbi IPARD programa za Agenciju za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, u provedbi koordiniranih nadzora kod poslodavaca koji koriste posebno rizična postrojenja s Inspekcijom zaštite okoliša, te kod poslodavaca koji imaju licencije Hrvatske obrtničke komore za obavljanje praktične nastave
- koordinirali rad i organizirali inspekcijske nadzore kod poslodavaca u provedbi kampanje SLIC-a
- okončali rad na ukupno 3.917 neupravnih predmeta i obavili 284 inspekcijska nadzora

- sudjelovali u svojstvu ispitivača na državnim stručnim ispitima za inspektore rada koje organizira Ministarstvo uprave
- pripremili veći broj dopisa i odgovora na podneske radnika, radničkih vijeća, sindikata, poslodavaca, udruga poslodavaca, te nekih pravnih osoba s javnim ovlastima, a u svezi s ostvarivanjem i zaštitom prava iz radnih odnosa i zaštite na radu.

Za potrebe ujednačenog postupanja inspektora, inspektori Središnjeg ureda su izradili Naputak o podacima koje sadrži izvješće povodom događaja koji je prouzročio smrt radnika, Odluku o pripravnosti za rad inspektora rada, Uputu o obavljanju dežurstva inspektora rada, Uputu o poduzimanju propisanih mjera u području zaštite na radu, Uputu o postupanju inspektora rada pri obavljanju poslova propisanih zakonom o gradnji, Uputu o obavljanju inspeksijskog nadzora u području zaštite na radu nad plinskim kotlovnica i servisnim radionicama za vozila koja koriste prirodni ili ukapljeni naftni plin, Uputu o poduzimanju upravnih mjera u nadzorima propisa o radu i druge upute i mišljenja o provedbi propisa u području radnih odnosa i zaštite na radu.

U području praćenja i unaprjeđenja rada prati se poštovanje pravila struke, zakonitost, pravodobnost i ujednačenost postupanja inspektora u obavljanju inspeksijskih nadzora i u poduzimanju odgovarajućih mjera po provedenim inspeksijskim nadzorima, s krajnjim ciljem povećanja profesionalnosti, kvalitete i učinkovitosti rada inspektora, kao i otkrivanje i sprječavanje protuzakonitih aktivnosti i zlouporabe ovlasti.

Kako bi se ostvarili što kvalitetniji rezultati u području praćenja i unaprjeđenje rada tijekom 2014. godine u Inspektoratu rada su se provodili redoviti kontrolno-instruktivni nadzori nad stručnim radom inspektora rada. Kontrolno-instruktivni nadzori su obavljani u ustrojstvenim jedinicama u kojima su nadzirani inspektori raspoređeni i obuhvaćali su razdoblje od godine dana, tj. sve upravne i nepravne predmete nadziranih inspektora otvorene u tom razdoblju. Svrha ovih nadzora bila je utvrditi poštovanje pravila struke, zakonitost, pravodobnost i ujednačenost postupanja inspektora u obavljanju inspeksijskih nadzora i u poduzimanju odgovarajućih mjera po provedenim inspeksijskim nadzorima, s ciljem povećanja kvalitete i unaprjeđenja rada nadziranih inspektora.

Na uočene nepravilnosti i nedostatke inspektorima je ukazano već u tijeku obavljanja kontrolno-instruktivnog nadzora, a detaljno i iscrpno u pisanom nalazu Izvešća o obavljenom kontrolno-instruktivnom nadzoru koji je dostavljan inspektorima kod kojega je obavljan kontrolno-instruktivni nadzor te nadređenima. U izvještajnom razdoblju obavljeno je više unutarnjih nadzora.

U izvještajnom razdoblju zaprimljeno je ukupno 50 podnesaka u kojima se iznosio neki oblik nerazumijevanja postupanjem inspektora ili nezadovoljstva tim postupanjem. Svaki takav podnesak je razmotren te je nakon izvršenog uvida u spis predmeta i zatraženog detaljnog pisanog očitovanje inspektora koji je vodio postupak, podnositelju pisano odgovoreno. U većini slučajeva je utvrđeno da se radi o neosnovanim pritužbama, dok je u nekoliko pritužaba utvrđena osnovanost istih, ponajviše u pogledu slanja nejasne obavijesti nakon obavljenog nadzora, pa je od inspektora na čiji rad su se odnosile pritužbe, zatraženo da podnositelju dodatno pojašne utvrđeno stanje i poduzete mjere, ili ponove odnosno dopune obavljanje inspeksijskih nadzora. U 2014. godini smo zaprimili ukupno 56 upita koji se odnose na informiranje javnosti o događajima i pojavama iz djelokruga inspektora rada na koje su pripremani odgovori.

Tijekom 2014. godine, zbog teške povrede službene dužnosti protiv jedne državne službenice s ovlastima obavljanja inspeksijskih poslova, pred nadležnim Službeničkim sudom, pokrenut je postupak zbog teške povrede službene dužnosti u kojemu je Službenički sud donio osuđujuću odluku kojom je ta državna službenica pravomoćno kažnjena novčanom kaznom u visini 10 % od plaće tijekom jednog mjeseca.

Zbog osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti protiv dva inspektora rada je pokrenut kazneni postupak, nakon čega su udaljeni iz državne službe.

Tijekom 2014. godine su za ravnatelja Inspektorata rada i sve državne službenike s inspeksijskim ovlastima provedene sigurnosne provjere u skladu s odredbama ZIR-a i posebnih propisa o sigurnosnim provjerama (kod dva državna službenika su u tijeku dodatne provjere), a državni službenici kod kojih su utvrđene sigurnosne zapreke za obavljanje tih poslova više ne obavljaju inspeksijske poslove (prestala im je državna služba ili su u skladu s propisima stavljeni na raspolaganje, ili su premješteni na druga upražnjena mjesta u Ministarstvu rada i mirovinskoga sustava za koja su ispunjavali propisane uvjete).

5. VAŽNE POJAVE U OBAVLJANJU NADZORA

5.1. Područje radnih odnosa

Aktivnosti inspektora rada za radne odnose ponajprije su se odnosile na pravodobno obavljanje inspeksijskih nadzora po podnescima - zahtjevima po kojima inspektori imaju obvezu donijeti rješenje u propisima točno određenim rokovima, kao što je, primjerice, rješavanje o zahtjevu zakonskog zastupnika za izdavanjem odobrenja za sudjelovanje (uz naplatu) osoba mlađih od petnaest godina ili osoba s petnaest i starijih od petnaest, a mlađih od osamnaest godina koje pohađaju obvezno osnovno obrazovanje u snimanju filmova, pripremanju i izvođenju umjetničkih, scenskih ili drugih sličnih djela te rješavanje o zahtjevu za ostvarivanjem prava prednosti pri zapošljavanju hrvatskih branitelja i drugih osoba iz čl. 35. st. 1. ZPHB-a i čl. 48.f Zakona o zaštiti civilnih i vojnih invalida rata.

Inspektori rada su prioritetno obavljali i inspeksijske nadzore po podnescima radnika, radničkih vijeća, sindikata, poslodavaca, inspeksijskih službi i drugih tijela državne uprave, odnosno drugih pravnih i fizičkih osoba po kojima su inspektori u skladu s odredbama članka 223. stavak 3. ZR-a odnosno članka 42. stavak 2. ZUP-a dužni obaviti inspeksijski nadzor te su o poduzetim radnjama i mjerama pisano obavještavali podnositelje kada su to bili dužni učiniti.

U području radnih odnosa tijekom 2014. godine, po podnescima - predstavkama obavljeno je ukupno 6.869 nadzora, dok je 886 inspeksijskih nadzora obavljeno u okviru akcija koje su organizirane ciljano kod poslodavaca u određenim djelatnostima ili na određene okolnosti. Navedeni inspeksijski nadzori predstavljaju 65,4% od ukupnog broja svih inspeksijskih nadzora inspektora rada za radne odnose.

Daljnje prioritetne aktivnosti inspektora bile su usmjerene na ciljane nadzore provedbe propisa koji se odnose na: zakonitost zapošljavanja i prijavljivanja radnika nadležnim tijelima mirovinskoga i zdravstvenoga osiguranja (uključujući zakonitost rada stranaca i zapošljavanja maloljetnika), zakonitost zapošljavanja sezonskih radnika u poljoprivredi, radno vrijeme,

odmore (stanka, dnevni, tjedni i godišnji odmor), evidencije o radnicima (osobito evidencije radnog vremena), izvršenje obveze poslodavca o dostavi radnicima u propisanim rokovima obračuna plaća, naknada plaća i otpremnina propisanog sadržaja, kao i obračuna dugovanih, a neisplaćenih plaća, naknada plaća i otpremnina, isplatu plaće i dr.

U svih pet područnih ureda Inspektorata rada tijekom 2014. godine bili su organizirani akcijski nadzori koji su u pravilu započinjali istovremeno u svim područnim uredima, kod većeg broja poslodavaca iz određene djelatnosti ili na određene okolnosti, a u iste je bila uključena većina inspektora rada iz sjedišta područnih ureda i ispostava, prema potrebi i ocjeni rukovoditelja. Tako su primjerice, akcijski nadzori obavljani nad agencijama za privremeno zapošljavanje i korisnicima; teleoperaterima; kod poslodavaca koji obavljaju pekarsku djelatnost, djelatnost trgovine i ugostiteljstva; kod poslodavaca za koje je prema podacima Porezne uprave Ministarstva financija utvrđeno da radnicima nisu isplaćivali plaće (3 akcije); kod poslodavaca koji posluju u trgovačkim centrima tijekom prosinca 2014. godine; na javnim sveučilištima i njihovim sastavnicama; tijekom turističke sezone kod poslodavaca koji u priobalju i na otocima obavljaju djelatnost ugostiteljstva i turizma; kod poslodavaca u djelatnosti poljoprivrede, ugostiteljstva i graditeljstva. Svrha, odnosno cilj svih provedenih akcijskih nadzora bio je ponajprije suzbijanje nezakonitog rada („rada na crno“) i nezakonitosti u pogledu primjene propisa o plaći, radnom vremenu i odmorima, kao i zaštita maloljetnika, poduzimanjem propisanih zakonskih mjera protiv poslodavaca kod kojih se nezakonitosti utvrde te obavješćivanjem javnosti o najtežim slučajevima utvrđenih nezakonitosti.

Provedenim inspekcijskim nadzorima utvrđeno je da je nezakoniti rad radnika bio prisutan u skoro svim djelatnostima, a osobito u ugostiteljstvu, trgovini i graditeljstvu, te je najčešće bio izražen kao:

- zapošljavanje radnika bez prethodnog sklapanja ugovora o radu u pisanom obliku, odnosno bez prethodnog uručenja radniku pisane potvrde o sklopljenom ugovoru, kada taj ugovor nije sklopljen u pisanom obliku
- zapošljavanje radnika na poslovima koji s obzirom na narav i vrstu rada te ovlasti poslodavca imaju obilježja posla za koji se zasniva radni odnos na temelju različitih obvezno pravnih ugovora (primjerice ugovora o djelu) kojima se prikriva radni odnos, umjesto ugovora o radu
- neprijavlivanje radnika nadležnim tijelima mirovinskoga ili zdravstvenoga osiguranja
- zapošljavanje ili rad stranaca u Republici Hrvatskoj protivno zakonu ili bez prijave nadležnim tijelima mirovinskoga ili zdravstvenoga osiguranja, kada je to obvezno,
- zapošljavanje sezonskih radnika za obavljanje privremenih odnosno povremenih sezonskih poslova u poljoprivredi

Iako se obavljenim nadzorima još uvijek utvrđuje priličan broj nezakonitosti u pogledu zapošljavanja, valja naglasiti da se broj radnika za koje su inspektori rada u 2014. godini utvrdili da rade neprijavljeni na obvezna osiguranja ili stranaca koji nezakonito rade prilično smanjio. Utvrđeno je da neprijavljeno rade 774 radnika te nezakonito 93 stranca, a u prethodnom trogodišnjem razdoblju 2011. - 2013. utvrđeno je prosječno godišnje 1.321 radnik koji je radio neprijavljen na obvezna osiguranja te prosječno godišnje 388 stranaca koji su radili nezakonito. Ocjenjujemo da je to smanjenje utvrđenog nezakonitog zapošljavanja rezultat niza mjera i aktivnosti koje su zadnje vrijeme s tim u vezi poduzete kao i nekih drugih okolnosti (kampanja „2014. - Godina borbe protiv rada na crno“ u okviru koje su poduzete preventivne, kurativne, ali

i pojačane represivne aktivnosti jer je intenziviran nadzor neprijavljenog rada te više promjena u propisima koje su pozitivno djelovale na legaliziranje takvog rada, npr. ugovori o sezonskom radu za obavljanje privremenih, odnosno povremenih sezonskih poslova u poljoprivredi, ugovori o stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa, redefiniranje i skraćivanje rokova prijave na obvezna mirovinska osiguranja, omogućavanje zaposlenima u punom radnom vremenu „dopuskog rada“ u propisanom trajanju, omogućavanje zapošljavanja većini umirovljenika do polovice punog radnog vremena uz zadržavanje prava na ostvarenu mirovinu, fleksibilnije uređenje radnog vremena radnika i sl.). Valja s tim u vezi podsjetiti i da je Republika Hrvatska postala članica Europske unije i da za rad većeg broja stranaca više nisu potrebne dozvole za boravak i rad odnosno potvrde o prijavi rada.

U 2014. godini je utvrđen i značajan broj nezakonitosti koji se odnose na plaće, bilo da se odnose na neisplatu minimalne plaće ili nezakoniti obračun i isplatu plaća, uključujući pravo na povećanu plaću za prekovremeni rad, rad noću, nedjeljom, blagdanom, neradnim danom i sl. Kako Porezna uprava Ministarstva financija nadzire obračune doprinosa, poreza i prireza, obavljajući nadzore iz svoje nadležnosti inspektori rada su o svojim saznanjima i sumnjama u zakonitost financijskog poslovanja poslodavaca redovito obavještavali to tijelo. Unatoč tomu što je u 2014. bitno povećan broj obavljenih nadzora u okviru djelokruga inspektora rada u pogledu isplata plaća, ocjenjujemo da je u tom pogledu potrebno poboljšanje uređenja odredbi u propisima koji se odnose na isplatu plaća radnicima, u smislu onemogućavanja dužih razdoblja neisplate plaće.

Iako iz evidencija o obavljenim inspekcijskim nadzorima proizlazi da je nakon stupanja na snagu ZR-a (7. kolovoza 2014.) nešto manji broj utvrđenih nezakonitosti poslodavaca koje se odnose na radno vrijeme i odmire radnika nego do tada, zbog fleksibilnijeg uređenja radnog vremena u ZR-u ocjenjujemo da će realniju sliku stanja u tom pogledu dati kvartalna izvješća u 2015. i godišnje izvješće za 2015., budući je značajan broj poslodavaca nakon stupanja na snagu ZR-a, raspored radnog vremena uredio u nejednakom dnevnom, tjednom odnosno mjesečnom trajanju, a neki poslodavci su kolektivnim ugovorima već ugovorili i nejednaki raspored radnog vremena kao ukupni fond radnih sati za određeno razdoblje (članak 66. stavak 9. ZR-a - „banka sati“). Kod takvih poslodavaca, najčešće će se tek istekom razdoblja nejednakog rasporeda radnog vremena moći utvrditi jesu li i koliko sati radnici radili prekovremeno. Budući radnici ponekad iz straha zbog mogućih negativnih posljedica tijekom inspekcijskoga nadzora ne daju istinite izjave o svom radnom vremenu, u slučajevima kada se iz drugih raspoloživih podataka o tomu ne mogu prikupiti relevantne činjenice i dokazi, Inspektorat rada će u tom pogledu jačati suradnju s radničkim vijećima i sindikatima, ali i udrugama poslodavaca.

Tijekom obavljanja inspekcijskih nadzora inspektori rada su na zahtjev poslodavaca iste savjetovali o načinu najučinkovitije primjene odredbi propisa čiju su provedbu nadzirali, a radnike - podnositelje predstavki u pogledu ostvarivanja pojedinačnih prava iz radnog odnosa (vezano za odredbu članka 133. ZR-a kojom je propisana sudska zaštita prava iz radnog odnosa te o načinu naplate potraživanja po osnovi radnog odnosa, u skladu s odredbama Ovršnog zakona - „Narodne novine“ broj 112/12, 25/13 i 93/14 i Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi - „Narodne novine“ broj 108/12, 144/12, 81/13 i 112/13, na temelju kojih je radnicima omogućeno da na jednostavniji način, izravnom naplatom putem Financijske agencije ostvare svoja novčana potraživanja prema poslodavcu s osnova radnog odnosa, a koja se odnose na neisplatu dospjelog iznosa plaće, naknade plaće i otpremnine). Još uvijek iz nekih podnesaka radnika proizlazi očekivanje da inspektor rada u inspekcijskom postupku, osim poduzimanja mjera na koje je propisima ovlašten, preuzme i ulogu suda, tj. očekivanje da

inspektor umjesto suda (na to vjerojatno utječe prilično dugo trajanje sudskih postupaka) riješi spor nastao između radnika i poslodavca (sporovi u pogledu otkaza ugovora o radu, u pogledu nekih materijalnih potraživanja i sl.).

5.2. Područje zaštite na radu

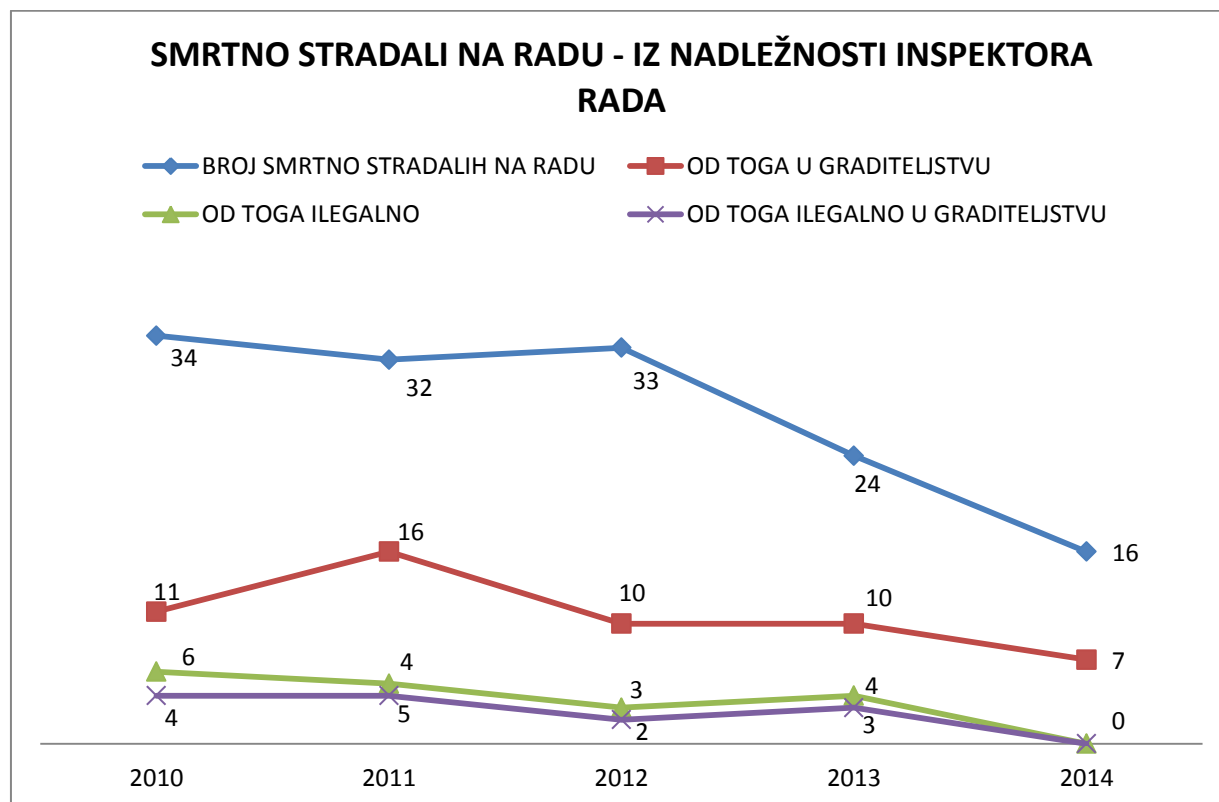
Tijekom 2014. godine obavljeno je 1.544 inspekcijskih nadzora povodom obavijesti o ozljedama na prostoru poslodavca, od toga 1.287 nadzora povodom obavijesti o smrtnim, teškim i skupnim ozljedama na radu.

Inspekcijskim nadzorima je utvrđeno da je u navedenim događajima 6 radnika umrlo na radu od posljedice akutne ili kronične bolesti. Smrtno su stradale 2 osobe koje nisu bile radnici ni osobe na radu ni druge osobe u smislu ZZR-a. U preostalim 1.536 slučajeva ozlijeđeno je ukupno 1.549 osoba, od toga je smrtno i teške ozljede zadobilo 1.237 osoba. Teške i smrtno ozljede je zadobilo 1.217 radnika i osoba na radu, od čega 4 učenika/naučnika na praktičnoj nastavi.

Smrtno je stradalo 16 radnika i osoba na radu.

Od teško ozlijeđenih radnika i osoba na radu 285 je žena i 936 muškaraca, a svi smrtno stradali radnici, odnosno osobe na radu su bili muškarci.

Svi poginuli radnici i osobe na radu imali su uređen radni status na propisani način (2013. godine: 4 poginula radnika nisu imalo uređen radni status na propisani način). Poginuli radnici i osobe na radu su bile u dobi od 26 do 63 godina, a njih 10 od ukupno 16 bilo je starije od 50 godina. Dalje, 7 radnika je poginulo u djelatnosti graditeljstva, 4 radnika i osoba na radu u djelatnosti šumarstva i 3 radnika i osoba na radu u prerađivačkoj djelatnosti.

Najveći broj teško (uključujući i smrtno) ozlijeđenih radnika i osoba na radu bilo je u prerađivačkoj djelatnosti (ukupno 412) i u graditeljstvu (ukupno 224). Od utvrđenih uzroka teških i smrtnih ozljeda radnika i osoba na radu, najčešći je uzrok izvođenje radne operacije na način protivan pravilima zaštite na radu, u 514 slučaja.

Povodom zaprimljenih obavijesti o utvrđenim profesionalnim bolestima radnika, obavljeno je 39 inspekcijskih nadzora u kojima je obuhvaćeno 54 oboljela radnika, od toga 26 žena i 28 muškarca. Najveći broj oboljelih, 12 žena i 16 muškaraca (ukupno 28 radnika), oboljelo je od bolesti dišnog sustava uzrokovanih azbestom. Tijekom 2014. godine zaprimljene su 2 obavijesti o sumnji u mogućnost nastanka profesionalne bolesti radnika u djelatnosti zdravstvene zaštite, te su tim povodom obavljeni inspekcijski nadzori.

6. SURADNJA S DRUGIM TIJELIMA I SUDJELOVANJE U PROJEKTIMA

6.1. Suradnja s drugim tijelima

U obavljanju poslova iz svog djelokruga Inspektorat rada surađuje s tijelima državne uprave i drugim tijelima prema ukazanoj potrebi (najčešće s Ministarstvom financija - **Poreznom upravom i Carinskom upravom, Ministarstvom unutarnjih poslova, drugim tijelima nadzora** i sl.), a s nekim tijelima suradnja se odvija na temelju sklopljenih sporazuma. Tako su, primjerice, s ovlaštenim predstavnicima Porezne uprave u 2014. godini zajednički obavljena 184 nadzora.

U skladu sa **Sporazumom o suradnji inspekcijskih službi u području zaštite okoliša u provedbi Direktive Vijeća Europske unije 2012/18/EU** od 4. srpnja 2012. o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari - SEVESO III direktiva, inspektori rada za zaštitu na radu su obavljali nadzore postrojenja s opasnim tvarima koje mogu izazvati nesreće većih razmjera. Prema planu za 2014. godinu s tim u vezi obavljen je 51 nadzor, u kojima je zbog utvrđenih propusta doneseno ukupno 13 rješenja i podnesen 1 optužni prijedlog (zbog počinjena dva prekršaja). Rješenjima je naređeno poslodavcima otklanjanje 19 nezakonitosti, i to u vezi članaka 18., 27., 32., 34., 43. i 50. ZZR1996-a, te članaka 27., 28., 35., 42., 45., i 53. ZZR-a, odnosno izvršenje sljedećih propisanih obveza:

- izrada akata iz područja zaštite na radu
- osposobljavanje radnika za rad na siguran način
- postavljanje sigurnosnih znakova, pisanih obavijesti i uputa
- provjera posebnih uvjeta za rad na poslovima s posebnim uvjetima rada
- održavanje građevina i ispitivanje instalacija
- ispitivanje radnog okoliša
- pregledi, ispitivanja i ispravnost sredstava rada i osobnih zaštitnih sredstava

U provedbi **Memoranduma o razumijevanju, zaključenog s Agencijom za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju**, zbog provedbe pred pristupnog financiranja u poljoprivredi kroz program IPARD (2007-2013), a vezano za potrebe utvrđivanja poštovanja nacionalnih propisa i standarda Europske unije u području sigurnosti i zdravlja na radu,

inspektori rada za zaštitu na radu iz područnih ureda i ispostava obavili su ukupno 191 inspekcijski nadzor, na temelju kojih su inspektori rada Središnjeg ureda izradili:

- 78 nalaza o primjeni nacionalnih propisa iz područja zaštite na radu
- 68 nalaza o primjeni propisa iz područja zaštite na radu na kraju ulaganja i
- 45 nalaza o primjeni propisa iz područja zaštite na radu u ex post kontroli

U okviru suradnje s **Hrvatskom obrtničkom komorom** inspektori rada u području zaštite na radu svih područnih ureda Inspektorata rada su tijekom 2014. godine obavili ukupno 95 nadzora kod obrtnika i trgovačkih društava kojima je Hrvatska obrtnička komora izdala dozvole (licencije) za provedbu praktičnog dijela naukovanja (praktične nastave naučnika i učenika strukovnih škola). U obavljenim inspekcijskim nadzorima provjerena je provedba propisa u području zaštite na radu u odnosu prema 41 učeniku i naučniku. Poslodavcima je doneseno 10 rješenja, a protiv jednog poslodavca je podnesen optužni prijedlog zbog počinjenja 1 prekršaja.

Poduzete inspekcijske mjere su se odnosile na utvrđene nezakonitosti u vezi:

- raspoređivanja radnika na obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada
- nekorištenja propisane osobne zaštitne opreme
- neizvršenja obveze ispitivanja sredstava rada i obveze ispitivanja radnog okoliša
- te u vezi ne osiguravanja pružanja prve pomoći radnicima i osobama na radu

U okviru dogovorene suradnje s Upravom za rad i zaštitu na radu, Ministarstva rada i mirovinskoga sustava u postupku rješavanja po zahtjevima poslodavaca za oslobađanje od obveze ustroja službe zaštite na radu i za oslobađanje od obveze zapošljavanja stručnjaka zaštite na radu, inspektori rada za zaštitu na radu su na prijedlog te Uprave obavili 18 nadzora.

Tijekom 2014. godine Inspektorat rada je, na temelju odluke Odbora viših inspektora rada Europske komisije (SLIC), provodio kampanju „Prevenција padova na istoj razini i sigurno održavanje reda i čistoće radnog mjesta“.

Provedba kampanje započela je u travnju 2014. godine, predstavljanjem Programa rada i plana provođenja EU SLIC kampanje predstavnicima poslodavaca i radnika (HUP, sindikati) i drugim tijelima i ustanovama (HZZO, HZZZSR, HGK). Nadzorima su bili obuhvaćeni poslodavci u djelatnostima zdravstvo, proizvodnja hrane, maloprodaja, metalska industrija, te hotela, restorana i cateringa na cjelokupnom području Republike Hrvatske.

U obavljanju inspekcijskih nadzora, pozornost je bila usmjerena na ispravnost radnih površina i površina za kretanje, na njihovo čišćenje i održavanje, na radnu obuču, na uvjete osvijetljenosti i znakove upozorenja te na utvrđivanje činjenice o postojanju odgovarajuće procjene rizika u svezi sa spomenutim elementima kampanje. Radi osiguranja ujednačenog postupanja inspektora u obavljanju inspekcijskog nadzora, Središnji ured Inspektorata rada je proveo edukaciju svih inspektora za područje zaštite na radu u svim područnim uredima te za provedbu nadzora izradio check-listu i Uputu prema kojima su inspektori obavljali inspekcijske nadzore za utvrđivanja stanja zaštite na radu u vezi s kampanjom.

U slijedećoj tablici prikazan je broj obavljenih nadzora po djelatnostima i prema veličini nadziranog poslodavca:

Djelatnost	Broj radnika					Ukupno
	1 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 499	≥ 500	
Zdravstvo	3	6	23	9	22	63
Metalska industrija	8	12	20	6	5	51
HoReCa	15	27	6	0	0	48
Proizvodnja hrane	4	10	19	8	7	48
Maloprodaja	22	22	18	3	6	71
Ukupno	52	77	86	26	40	281

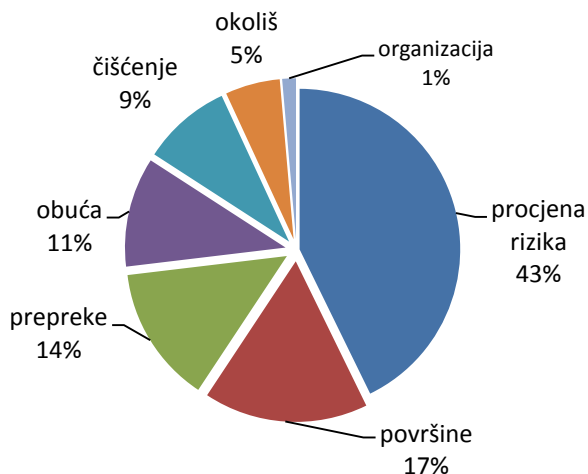
Kampanjom je bio obuhvaćen 281 poslodavac, a kod 230 poslodavaca nisu utvrđeni propusti u provođenju mjera zaštite radnika od opasnosti pokliznuća i spoticanja u ravnini kretanja.

Utvrđeno je ukupno 147 nedostataka kod 51 poslodavca, od čega 62 u vezi procjene rizika, 24 u vezi neispravnosti površina za kretanje, 22 zbog prepreka na pravcima kretanja i klizavih podova, 16 nedostataka u vezi radne obuće, 13 nedostataka u vezi održavanja i čišćenja površina za rad i kretanje, 8 nedostataka u vezi radnog okoliša (osvijetljenost i znakovi upozorenja), te 2 nedostataka u vezi organizacije čišćenja i radnih postupaka. Od ukupnog broja nedostataka u djelatnosti bolnica utvrđeno je 60 nedostataka, u djelatnosti metalske industrije 17 nedostataka, u djelatnosti hoteli, restorani, catering 23 nedostataka, u proizvodnji hrane 26 nedostataka, te u djelatnosti maloprodaje 21 nedostatak.

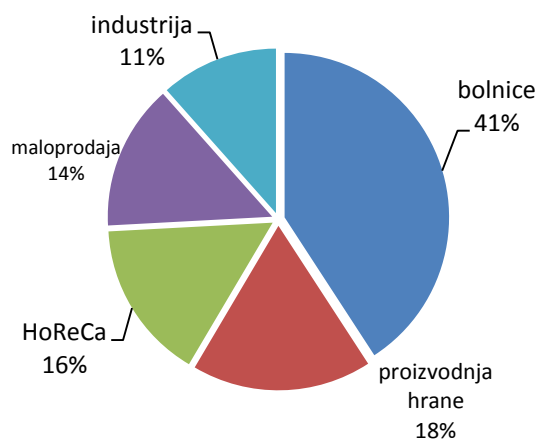
Navedeni podaci prikazani su i slijedećim dijagramima:

BROJ UTVRĐENIH NEDOSTATAKA

PO VRSTAMA

PO DJELATNOSTIMA

Za sve utvrđene nedostatke inspektori rada donijeli su propisane mjere, te su nedostaci otklonjeni.

Predstavnik Inspektorata rada je tijekom 2014. godine aktivno sudjelovao u aktivnostima Odbora viših inspektora rada (SLIC) u smislu sudjelovanja na plenarnim sjednicama SLIC-a, suradnje u SLIC-KSS sustavu (Knowledge Sharing System) za razmjenu znanja i podataka elektroničkim putem, te u radu stručnih radnih grupa SLIC-ENFORCEMENT i SLIC-MACHEX. U 2014. godini održane su dvije plenarne sjednice Odbora viših inspektora rada (SLIC) Europske unije i to:

- u svibnju 2014. godine u Ateni (Grčka) na temu „Uključenost radnika u upravljanje poslovima zaštite na radu u malim i srednjim poduzećima. Na koji način uključivanje funkcionira i kako utječe na strategiju i postupanje inspekcije rada“ i
- u studenome 2014. godine u Rimu (Italija) na temu „Nestandardni poslovi i zaštita na radu“.

Sastanci radne grupe SLIC-ENFORCEMENT održani su u veljači i rujnu 2014. godine, a sastanak radne grupe 'SLIC-MACHEX' je održan u ožujku 2014. godine. Sastanci navedenih radnih grupa održani su Luksemburgu. U okviru rada ovih radnih grupa, pozornost je bila usmjerena na problematiku u vezi izaslanih radnika, profesionalnih bolesti koje imaju dugu latenciju, evaluacije inspekcija rada, izvješćivanja nacionalnih inspekcija prema SLIC-u i dr.

6.2. Sudjelovanje u projektima

U 2014. godini nastavljen je rad na projektu IPA 2012 „Jačanje politike i kapaciteta za smanjivanje neprijavljenog rada (rad na crno)“ kako bi se isti što prije realizirao, a započet je rad i na novim projektima („Projekt modernizacije sustava socijalne zaštite“ i „Upućivanje radnika: poboljšanje administrativne suradnje i pristupa informacijama (VP/2014/007)“).

6.2.1. IPA 2012 „Jačanje politike i kapaciteta za smanjivanje neprijavljenog rada (rad na crno)“

Ukupna vrijednost projekta je 1.500.000 EUR. Od navedenog iznosa 1.000.000.00 je predviđeno za twinning ugovor, a 500.000 za nabavu opreme.

Opći cilj projekta je razvoj učinkovitog sustava politika, mjera i kontrolnih mehanizama protiv neprijavljenog rada (rada „na crno“), kao i jačanje administrativnih kapaciteta relevantnih institucija u ovom sektoru, u skladu s propisima i praksom Europske unije.

Projektom za nabavu opreme predviđena je nabava potrebnih sredstava za rad i opreme u cilju unaprjeđenja rada i efikasnosti inspeksijskih nadzora od strane inspektora rada (radnih odnosa), dok je twinning ugovor usmjeren na aktivnosti vezane za planiranje politike u ovom sektoru u cilju smanjenja neprijavljenog rada (rada „na crno“).

Projektom se želi postići smanjenje stope neprijavljenog rada (rada „na crno“) i povećanje uplate doprinosa u proračun s osnove rada.

6.2.2. Projekt modernizacije sustava socijalne zaštite

Projekt se sastoji od pet područja, a Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Inspektorat rada sudjeluje u dijelu projekta koji se odnosi na Sprječavanje pogrešaka, zloupotreba i korupcije, kojim je predviđeno 520.000 EUR-a za tehničku nadogradnju sustava eOčevidnik, povećanju kapaciteta Inspektorata rada i procesa za analizu rizika i izradu profila rizika, te nabavu informatičke i druge potrebne opreme. Sredstva će se osigurati kroz zajam Svjetske banke. Značajan dio provedbe projekta planiran je u 2015. godini.

6.2.3. Upućivanje radnika: poboljšanje administrativne suradnje i pristupa informacijama (VP/2014/007)

Opći cilj ovog projekta je dodatno poboljšanje transnacionalne administrativne suradnje između nacionalnih nadležnih tijela i socijalnih partnera uključenih u praćenje i pravilnu primjenu Direktive o upućivanju radnika, te povećanje međusobnog povjerenja među dionicima, uključujući i promicanje razmjene nacionalnih stručnjaka i obuke, olakšavanje i promicanje inicijative dobre prakse u području upućivanja radnika u okviru privremenog pružanja usluga.

Nositelj projekta je Inspekcija rada Republike Slovenije, a Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Inspektorat rada je jedan od partnera u projektu. Tijekom 2015. godine se očekuje najintenzivniji dio provedbe projekta.

7. SUDJELOVANJE U DRUGIM AKTIVNOSTIMA

7.1. Nacionalna politika za ravnopravnost spolova od 2011. do 2015. godina

Nacionalna politika za ravnopravnost spolova („Narodne novine“ broj 88/11) osnovni je strateški dokument Republike Hrvatske koji se donosi s ciljem uklanjanja diskriminacije žena i uspostavljanja stvarne ravnopravnosti spolova provedbom politike jednakih mogućnosti za razdoblje od 2011. do 2015. godine. U navedenom strateškom dokumentu, Inspektorat rada je sudjelovao u mjeri 2. Jednake mogućnosti na tržištu rada, kojoj je cilj smanjiti nezaposlenost i ukloniti sve oblike diskriminacije žena na tržištu rada.

7.2. Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava

U Nacionalnom programu zaštite i promicanja ljudskih prava sudjeluju tijela državne uprave u jasno definiranom cilju, usmjeravanja napora za poboljšanja stanja ljudskih prava u Republici Hrvatskoj. Pritom predlažu mjere kojima će se ljudska prava na najbolji mogući način zaštititi i unaprijediti. Program se izrađuje slijedom preporuke Bečke deklaracije koja poziva države članice Ujedinjenih naroda na izradu nacionalnog programa/plana djelovanja zaštite i promicanja ljudskih prava. Predstavnici Inspektorata rada sudjeluju u radnim sastancima za zaštitu i promicanje ljudskih prava.

8. STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE

Prema Planu edukacije Inspektorata u 2014. godini, od planiranih specijalističkih seminara i radionica realizirana je unutarnja edukacija u području radnih odnosa i zaštite na radu i edukacija primjene novih verzija aplikativnih rješenja eOčevidnika i ePisarnice. Unutarnja edukacija je održavana na način da su državni službenici, treneri, zaduženi za provedbu unutarnje obuke pojedinog upravnog područja, po izradi nastavnog programa obuke, obučavali

polaznike/inspektore edukacije u sjedištima područnih jedinica i nekim ispostavama Inspektorata rada.

U Središnjem uredu Inspektorata rada održani su sastanci s pročelnicima područnih ureda i voditeljima službi za nadzor radnih odnosa na kojima je razmatrana aktualna problematika iz područja radnih odnosa, posebno u dijelu koji se odnosi na poduzimanje upravnih i prekršajnih mjera te ovlasti inspektora rada u skladu sa odredbama ZIR-a, s ciljem ujednačavanja postupanja i daljnje edukacije inspektora rada u područnim uredima. Nakon stupanja na snagu ZR-a na zajedničkom radnom sastanku održanom u Središnjem uredu uz pročelnike i voditelja službi za nadzor radnih odnosa prisustvovali su i predstavnici Uprave za rad i zaštitu na radu, s kojima su razmotrene pojedine odredbe ZR-a koje su izazivale dvojbe u primjeni.

Inspektori rada svih područnih ureda prisustvovali su savjetovanjima o novom Zakonu o radu i pratećim propisima koja su zbog iskazanog interesa socijalnih partnera, Hrvatske obrtničke komore i Hrvatske gospodarske komore održale predstavnice Uprave za rad i zaštitu na radu u Zagrebu, Splitu, Rijeci, Osijeku, Varaždinu i Puli. Predstavnici svih pet područnih ureda i Središnjeg ureda Inspektorata rada prisustvovali su savjetovanju - interaktivnoj radionici koju su vodili suci Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske, na kojoj je razmatrana problematika vezana za postupanje ovlaštenih tužitelja u prekršajnom postupku i utjecaj pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji na prekršaje iz područja gospodarstva.

U cilju ujednačenog i pravilnog postupanja u obavljanju inspekcijskih nadzora i učinkovitog djelovanja te unaprjeđenja rada inspektora rada donesena je Uputa o poduzimanju upravnih mjera u nadzorima propisa o radu, s priloženim obrascima rješenja, presudama nadležnih sudova i mišljenjima tijela državne uprave, na koje se pozivalo u Uputi. U Središnjem uredu Inspektorata rada izrađena su mnoga mišljenja u povodu upita područnih ureda vezanih za postupanje inspektora rada u obavljanju inspekcijskih nadzora nad primjenom propisa o radu.

Provedena je i edukacija svih inspektora rada u području zaštite na radu u vezi primjene Zakona o Inspektoratu rada koji je stupio na snagu 20. veljače 2014. godine i Zakona o zaštiti na radu koji je stupio na snagu 19. lipnja 2014. godine. Navedene edukacije obavili su inspektori rada za zaštitu na radu Središnjeg ureda.

Izrađeno je više uputa za rad inspektora rada u području zaštite na radu, te dano više mišljenja o postupanju inspektora po pojedinim pitanjima inspekcijskog nadzora.

9. RAD POVJERENSTVA ZA ŽALBE INSPEKTORATA RADA

U skladu s odredbom članka 40. stavka 2. ZIR-a, ministar rada i mirovinskoga sustava je imenovao Povjerenstvo za žalbe Inspektorata rada (dalje: Povjerenstvo za žalbe), koje je na svojoj 1. sjednici, održanoj 27. veljače 2014. godine, donijelo Poslovnik o radu Povjerenstva za žalbe.

U Izvješćem obuhvaćenom razdoblju, Povjerenstvo za žalbe održalo je 10 sjednica na kojima je doneseno 91 rješenje u postupcima povodom žalbi stranaka protiv rješenja inspektora rada, i to za područja kako slijedi u tablici.

Tablica 3. - Pokazatelji rada Povjerenstva za žalbe

Područje	Broj rješenja
Radni odnosi	81
Zaštita na radu	10
Ukupno:	91

U području radnih odnosa raspravljalo se o žalbama u predmetima: privremene zabrane obavljanja djelatnosti; ostvarivanja prava prednosti pri zapošljavanju; dostave obračuna plaće, naknade plaće ili otpremnine; dostave obračuna dugovane, a neisplaćene plaće, naknade plaće ili otpremnine; prisilnog izvršenja rješenja; naknade troškova za zastupanje; odbijanja prigovora na obavijest; povodom zahtjeva za razgledavanje spisa i umnožavanja akata iz spisa.

U području zaštite na radu Povjerenstvo za žalbe je raspravljalo o žalbama u predmetima inspeksijskog nadzora nad primjenom propisa iz zaštite na radu.

Odlučujući o žalbama protiv prvostupanjskih rješenja inspektora rada, Povjerenstvo za žalbe je svojim drugostupanjskim rješenjima:

- **56** žalbi odbilo
- **2** žalbe odbilo, ali su rješenja poništena iz razloga na koji drugostupanjsko tijelo pazi po službenoj dužnosti i dostavljena prvostupanjskom tijelu na ponovni postupak
- **1** žalbu odbilo, a prvostupanjsko rješenje poništilo i donijelo novo rješenje
- **16** rješenja poništilo, a predmete dostavilo prvostupanjskom tijelu na ponovni postupak
- **5** rješenja poništilo i samo riješilo stvar
- **2** rješenja izmijenilo
- **1** postupak obustavilo povodom odustajanja stranke od zahtjeva
- **1** izvršenje rješenja obustavilo
- **1** postupak u povodu žalbe obustavilo zbog odustajanja stranke od izjavljene žalbe
- **3** rješenja proglasilo ništavima
- **1** rješenje poništilo u cijelosti po presudi Visokog upravnog suda Republike Hrvatske)
- **1** rješenje poništilo, a postupak obustavilo (povodom presude Visokog upravnog suda Republike Hrvatske)
- **1** rješenje u pogledu 2 točke izreke proglasilo ništavim, a u pogledu 2 točke izreke poništilo i predmet u tome dijelu vratilo na ponovni postupak prvostupanjskom tijelu

Prilikom odlučivanja o osnovanosti žalbi izjavljenih protiv prvostupanjskih rješenja inspektora rada, Povjerenstvo za žalbe je uočilo slijedeće nedostatke u postupcima koji su prethodili donošenju pobijanih rješenja ili u samim rješenjima:

- pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje
- pogrešna primjena materijalnog prava

- povreda pravila upravnog postupka
- iz utvrđenih činjenica izveden je pogrešan zaključak u pogledu činjeničnog stanja
- izreka pisanog otp Ivanka se razlikuje od izreke usmenog rješenja u zapisniku iako se radi o istom rješenju u dva oblika
- izreka pobijanog rješenja je nejasna ili u proturječnosti s obrazloženjem
- rješenje je doneseno u stvari iz sudske nadležnosti
- izvršenje prvostupanjskog rješenja nije pravno ili stvarno moguće

U 2014. godini protiv rješenja Povjerenstva za žalbe bila su pokrenuta 22 upravna spora, i to protiv rješenja iz područja radnih odnosa 21 upravni spor, a iz područja zaštite na radu 1 upravni spor. U povodu pokrenutih upravnih sporova, Povjerenstvo za žalbe je u ostavljenim rokovima nadležnim prvostupanjskim upravnim sudovima dostavilo odgovore na tužbe.

U istom razdoblju bile su zaprimljene ukupno 74 presude upravnih sudova, koje su se odnosile na upravne sporove pokrenute protiv rješenja Povjerenstva za žalbe bivšeg Državnog inspektorata, kao tuženika. Od toga broja, u području radnih odnosa bilo je zaprimljeno 68 presuda upravnih sudova (u 66 presuda tužbe su bile odbijene, u 1 presudi rješenje tuženika poništeno, a u 1 presudi rješenje tuženika poništeno i predmet vraćen na ponovni postupak), dok je u području zaštite na radu zaprimljeno 6 presuda Visokog upravnog suda (od toga broja, u 2 presude tužbe su bile odbijene, u 3 presude tužbe su uvažene i predmeti vraćeni na ponovni postupak, a 1 presudom postupak je obustavljen).

10. PRIJEDLOG MJERA ZA POBOLJŠANJE DJELOVANJA

Poboljšanju stanja provedbe propisa o radnim odnosima (kao i propisa u vezi s radnim odnosima) i propisa zaštite na radu, te učinkovitijem suzbijanju nezakonitosti moglo bi doprinijeti slijedeće:

1. Daljnje jačanje administrativnih kapaciteta za nadzor provedbe propisa iz područja nadležnosti Inspektorata rada te daljnju provedbu edukacije inspektora rada u cilju učinkovitijeg obavljanja inspekcijskih nadzora
2. Poboljšanje uređenja odredbi u propisima koji se odnose na isplatu plaća, u smislu onemogućavanja dužih razdoblja neisplate plaće
3. Primjerenije uređenje odgovornosti i nagrađivanja državnih službenika u tijelima državne uprave, kako bi državni službenici (uključujući i inspektore) učinkovitije obavljali poslove i primali plaću ovisno o ostvarenim rezultatima rada
4. Daljnje jačanje suradnje Inspektorata rada i socijalnih partnera usmjerene na dosljedniju primjenu propisa o radu i zaštiti na radu

5. Dodatno poboljšanje uvjeta rada i informatičkog povezivanja Inspektorata rada sa potrebnim bazama podataka drugih tijela.

RAVNATELJ

Ilija Tadić, dipl. iur., v.r.

PRILOZI

U prilogu su u tabličnom obliku važniji brojučani pokazatelji o obavljenim inspekcijskim nadzorima i poduzetim mjerama:

- Tablica 1., Brojučani podaci o radu inspektora rada u 2014. godini
- Tablica 2., Važniji pokazatelji o radu inspektora rada u području radnih odnosa u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2014. godine
- Tablica 3., Važniji pokazatelji o radu inspektora rada u području zaštite na radu u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2014. godine
- Tablica 4., Područja djelatnosti poslodavaca kod kojih je obavljen nadzor zbog ozljeda na radu u 2014. godini